

DIRECTORUL ȘI TRUPA

– în acest număr, Teatrul de Comedie –

VIRGINIA MIREA:

„E foarte greu să conduci azi un teatru“

– **Aveți nemulțumiri în legătură cu atmosfera de lucru din Teatrul de Comedie?**

– Îmi pare rău că, după revoluție, trupa noastră s-a destrămat. Au plecat mulți actori, din n motive, și, chiar dacă s-a încercat o refacere a trupei, nu s-a mai revenit la atmosfera minunată de dinainte. Am sentimentul că, poate tocmai din acest motiv, Teatrul de Comedie e privit în ultima vreme ca un paria. Suntem foarte puțini actori aici și e păcat că nu se pot „aduna apele“ odată, ca să reușim să muncim în armonia necesară actului de creație. E absolută nevoie de un mediu cald, bun, mai ales când se lucrează în echipă.

– **Cum credeți că ar putea fi depășit acest moment de criză?**

– Nu vreau să caut vinovați, dar e rău că se simte o stare tensionată. Nu pot da rezolvări, pentru că e foarte greu să conduci azi un teatru. Trebuie să ai relații, să aduci fonduri suplimentare care să atenueze sărăcia, trebuie să iubești actorii, să propui un proiect cultural, dar și să ai talentul managerial de a face toate acestea fără ca truda și chinul muncii tale să se răsfrângă asupra celor pe care-i conduci. Lumea teatrului e înconjurată de un cerc vicios, din cauza lipsei banilor și a unor legi corespunzătoare. Ce om ar fi dispus să se supună statutului ingrat de conducător al unui teatru doar din amor pentru artă? Cine ar putea să se lupte cu morile de vânt? Cine ar putea să-i mulțumească pe toți actorii, oferindu-le piese bune și regizori pe măsură? Cei care, totuși, încearcă, merită, măcar pentru asta, respectul...

VLADIMIR GĂITAN:

„A fost o lecție de care aveam nevoie“

– **Ce a însemnat ultima demisie a dumneavoastră? Ce au însemnat cele dinainte?**

– Ele sunt legate. Și încerc să răspund, cu această ocazie, și unei foarte mari cronicărese a noastre care le califica drept „umori“ de nu știu ce origine... Aș dori, așadar, să pun lucrurile pe făgașul lor: aceste demisii repetate și devenite oarecum celebre în spațiul teatral bucureștean au însemnat un serios strigăt de alarmă către Putere și către colegii mei. Nu a fost, însă, perceput ca atare! (A și fost comentat în diverse feluri. Nu m-au deranjat interpretările, m-a întristat faptul că nimeni n-a înțeles adevăratul motiv al gestului meu.)

Toate nenorocirile se întâmplă din cauza unui vid de legislație și a sărăciei lucii în care se zbate artistul român. La acestea mai vreau să adaug un neajuns ivit după 1989: „dictatul“ impus de regizorul de marcă, de regizorul talentat și recunoscut, care a reușit să zăpăcească toate teatrele prin formarea unor distribuții mixte... Aș mai dori să vorbesc și despre breasla mea, despre unii dintre colegii care, în cadrul ultimei ședințe sindicale, m-au fost târnosit – așa-i cuvântul cel mai potrivit! –, nemaiamintindu-și decât lucrurile rele pe care le-am fost făcut, nu și pe cele bune...

Cred că această discuție trebuie să fie un fel de „remember“ al celor doi ani petrecuți de mine în fruntea Teatrului de Comedie, când am încercat să deslușesc și unde se găsesc pericolele ce ar putea devasta teatrul românesc la un moment dat.

– **După 1989, actorilor nu li s-au dat bani, dar li s-a dat posibilitatea de a colabora cu mai multe teatre. S-a găsit și o soluție prin care programul unui teatru să poată fi protejat de această circulație a creatorilor de artă?**

– Eu am găsit o rezolvare foarte simplă a acestei probleme: la contractele vechi, devenite anacronice, am propus un contract adițional care conținea cinci sau șase puncte. Unul singur stârnea nemulțumiri, cel care stipula ca, și în cazul unei demisii, actorul să fie obligat ca, până la închiderea stagiunii sau până la posibila sa înlocuire, să respecte programul teatrului din care urma să plece. Altfel, se poate ajunge extrem de ușor la situații-limită, cum s-a întâmplat, de pildă, la noi, cu Mihai Bisericanu, cu George Ivașcu, Valentin Popescu, Diana Dumbravă și, mai demult, cu Șerban Cellaș.

Am prezentat acest proiect, acum șase luni, o dată cu penultima mea demisie, d-lui Horea Popescu. Nu a fost luat în seamă și iată că, astăzi, colegii care îmi țin locul își sparg capetele încercând să facă un program coerent al spectacolelor la sfârșit de săptămână; și cu greu reușesc. Din păcate, zilele faste pentru reprezentațiile teatrale au rămas doar vineri, sâmbătă și duminică. Este un adevăr pe care nu-l putem nega, mai ales că Teatrul de Comedie nu are poziția excelentă a Teatrului „Nottara“ sau a Teatrului Mic. El este plasat pe o stradă urâtă, care, după ceasurile șase, devine și mai urâtă. Cu greu îl convingi pe spectator să vină până acolo...

Ion Chelaru și Virginia Mirea în D'ale carnavalului de I. L. Caragiale (regia: Mihai Manolescu)

foto: Dan Văntău

- Dincolo de aceste demisii, nu se poate nega faptul că ați încercat din toate puterile o revigorare a teatrului: ați organizat un concurs serios în urma căruia au fost angajați tineri foarte talentați, ați adus regizori de prestigiu care au montat spectacole-eveniment, ați organizat un festival internațional al comediei românești... Totuși, mulți dintre tinerii care și-au început cariera aici au migrat destul de rapid spre Teatrul „Bulandra”.

- Plecarea lor ține și de o anumită moralitate! Noi, actorii, avem o structură de copii: construim o viață întreagă palate din lego și suntem, la urmă, în stare să le lovim cu piciorul și să le dărâmăm. V-o spune un om care face parte din această breaslă!

Recapitulând, la concurs s-au prezentat 60 de tineri dintre care noi i-am ales, cred, pe cei mai buni. Am angajat doi actori foarte talentați care au venit de la Ploiești, fiind perfect necunoscuți la vremea aceea, și pe care d-na Cătălina Buzoianu nu apucase să-i distribuie încă în nici un spectacol. Mă gândesc la Diana Dumbravă și la Valentin Popescu. I-am adus, când încă

distribuție fără acești tineri? Astăzi se bat teatrele pentru George Ivașcu și pentru Mihai Bisericanu! Or, ei m-au lăsat baltă în mijloc de stagione, fără nici un scrupul.

Un alt lucru care m-a rănit profund și pe care doresc să-l mărturisesc acum îl constituie conflictul cu d-na Cătălina Buzoianu. Aducerea dumneaei în teatrul nostru este meritul Consiliului artistic și al d-nei Larina Demian în special. Piesa **Fuga** stă de zece ani în atenția Teatrului de Comedie. Condițiile în care a fost invitată d-na Cătălina Buzoianu la noi au fost extraordinare, iar la vremea aceea dumneaei încă mai vedea în mine cel mai bun director de teatru. Legislația actuală nu-mi permitea să plătesc un regizor la valoarea sa reală și, atunci, Vladimir Găitan, care a înțeles perfect acest deziderat, a completat sumele îngăduite de stat cu bani obținuți prin sponsorizare. Am alergat, m-am umilit la tot felul de potențai ai vremii pentru un cont special, în condițiile în care nu există o lege foarte clară a sponsorizării. De fapt, nici un regizor nu poate spune că nu a fost plătit de către teatrul nostru așa cum se cuvine. Sumele, sigur, nu sunt fantastice, dar despre această strădanie a mea nimeni n-a mai pomenit în vremea din urmă. De asemenea, când a venit în teatru, Cătălina Buzoianu a găsit o trupă echilibrată. A reușit să scoată un spectacol minunat, **Fuga**, despre care putem spune la ora actuală că este un copil foarte frumos, dar care nu vede și nu vorbește, ajungând aproape în imposibilitatea de a fi programat din cauza colaboratorilor. (Am pornit la drum cu unul - Ștefan Iordache - și s-a ajuns la opt!) Dependența mea de alte teatre, prin migrarea actorilor, a devenit sufocantă. Capriciile acestei mari regizoare au îndemnat-o să plece la „Bulandra” cu unii dintre cei mai buni actori tineri ai Teatrului de Comedie. Sigur că nu s-ar fi întâmplat nimic dacă eu, ca director, aș fi avut posibilitatea să închei contracte individuale cu actorii pentru tot mandatul. Aș fi avut siguranța unei trupe solide pentru un program de perspectivă. Mai trist este că, în tot acest răstimp, cei care ne conduc destinele nu au reacționat în nici un fel. Viciul de fond în asta constă.

Întorcându-mă la ceea ce mi s-a întâmplat în teatru, aș dori să vorbesc doar despre ultima întâlnire sindicală, ce semăna îngrozitor cu vechile ședințe de partid, unde, cu mânie proletară, erau înfierăți tovarășii. Tot astfel am fost și eu judecat. Foarte ciudat este faptul că președinta de sindicat, d-na Larina Demian - care inițial fusese alături de mine și care m-a sprijinit de multe ori la greu -, a trecut cu arme cu tot împotriva-mi, lovindu-mă teribil, cum făcuse mai demult și cu Lucian Giurchescu. Motivul? Neprelungirea contractului de muncă al secretarei literare Crenguța Manea, angajată prin cumul la noi, pe o perioadă de șase luni. În condițiile în care dumneaei declarase că nu va mai rămâne nici un moment în urma plecării mele din funcția de director și pentru că doream să las totul în bună ordine, am organizat un concurs pentru ocuparea acestui post. Am socotit că nu trebuie să mă consult cu sindicatul pentru că, în fond, nu desfășeam un contract de muncă; nu-l mai prelungeam, la cererea expresă a persoanei respective. Între timp, Crenguța Manea s-a răzgândit, nu a venit să stăm de vorbă, ci s-a înscris în sindicat, declanșând conflictul despre care v-am vorbit. În plus, d-na Larina Demian ne mai aducea la cunoștință că regizoarea Cătălina Buzoianu nu va mai colabora cu Teatrul de Comedie decât în urma demiterii mele și a directorului adjunct, Florin Necula. Vreau să se știe că din colaborarea mea cu dl. Florin Necula a rezultat un teatru curat, bine încălzit, cu cea mai bună instalație de lumină, cu cea mai bună instalație de sunet din țară, cu o linie video obținută gratuit și cu ajutorul căreia

Mihai Bisericanu și Silviu Stănculescu în **Fuga** de Mihail Bulgakov (regia: Cătălina Buzoianu)

mai erau studenți, pe Alexandru Pop, pe Dorina Chiriac și pe George Ivașcu. L-am reangajat pe Mihai Bisericanu, care devenise deja o mică vedetă, dar fusese dat afară din teatru de către vechea conducere pentru același act de indisciplină, pentru aceeași lipsă de moralitate de care avea să dea dovadă și sub direcția mea. Nu mai vorbesc de Marius Gălea, alt tânăr actor care m-a anunțat, cu o săptămână înainte de premiera spectacolului **Troilus și Cresida**, că va pleca în Franța însoțind-o pe soția sa, care primise o bursă acolo... Am văzut și eu câteva emisiuni, am citit în ziare despre dramele tinerilor actori, dar vreau să vă spun că, o dată angajați, o dată lansați, ei devin de o agresivitate, de o rapacitate și de o lipsă de etică îngrozitoare! Exemplele sunt cele pe care vi le-am dat. Totuși, nu am ținut cont de micile lor șicane; au fost distribuiți, au jucat roluri importante... Și vă întreb: dacă aș fi fost un director rău, dacă le-aș fi plătit polițe, ar mai fi devenit ei astăzi atât de valoroși încât d-na Cătălina Buzoianu să nu mai poată concepe

înregistrăm fiecare premieră, cu mașini de scris, cu un calculator extrem de modern, cu aer condiționat, cu o mașină pentru decor. În aceste condiții cerea d-na Iarina Demian îndepărtarea noastră de la conducerea Teatrului de Comedie, la cererea expresă a d-nei Cătălina Buzoianu. Cum e posibil?! Vorbeam de MORALITATE!

– **Ce rezonanță a avut acest conflict, precum și demisiile dumneavoastră repetate, în rândul actorilor mai vârstnici, cei care constituie, de fapt, „stâlpii” Teatrului de Comedie?**

– Paradoxal, actorii mai în vârstă, aceia care inițial fuseseră împotriva numirii mele, au rămas până la sfârșit alături de mine. Am avut, la un moment dat, surpriza ca dl. Iurie Darie să se ridice în ședință rugându-mă să revin asupra demisiei. A însemnat pentru mine cea mai frumoasă confirmare a utilității muncii mele.

– **Vă pare rău pentru cei doi ani petrecuți în fruntea Teatrului de Comedie?**

– Pentru experiența mea de viață nu-mi pare rău. A fost o lecție de care, pare-se, aveam nevoie. Mai trist este faptul că rămân în continuare actor al acestui teatru, că mă voi întâlni pe scenă cu acei oameni care au reținut doar lucrurile rele pe care le-am făcut. Mă întreb cum îi voi mai putea privi în ochi, pentru că eu nu pot avea acea duplicitate ce aparent ne caracterizează profesia. Am cochetat cu ideea de a pleca de la Comedie, dar m-am răzgândit, considerând că sunt prea bătrân pentru a mai face acest pas... Sigur că sunt lucruri care mă dor, mi-am sacrificat profesia, de multe ori și familia pentru a fi un bun director de teatru... Și acum mă întreb: pentru ce?

CĂTĂLINA BUZOIANU: „Fiecare are libertatea să facă ce vrea cu viața lui”

– Am lucrat cu entuziasm la Teatrul de Comedie spectacolul **Fuga** de Bulgakov. S-a creat o comunicare specială între mine și actorii acestui colectiv și chiar mi-am dorit să continuăm colaborarea. În vară, a avut loc la Teatrul „Bulandra” un concurs care a fost prezidat de dl. Liviu Ciulei, eu nefiind în juriu. Cu această ocazie am propus și am susținut doi actori care nu erau angajați, și nici nu aveau vreo perspectivă de încadrare la Teatrul de Comedie, dar care colaborau la **Fuga**: Ana Ioana Macaria și Zoltan Octavian Butuc. Diana Dumbrăvă s-a prezentat independent, luând cu brio acest concurs; deși anterior îmi ceruse părerea, eu nu am sfătuit-o pentru nici o opțiune, din loialitate față de Teatrul de Comedie. A rămas ca ea să facă așa cum va crede de cuviință. A optat pentru Teatrul „Bulandra”. În fond, concursul este o formă legală de angajare a actorilor și, pe de altă parte, fiecare are libertatea să facă ce vrea cu viața lui. În ceea ce îi privește pe George Ivașcu și Mihai Bisericanu, ei nu aveau nici o intenție de a se angaja la „Bulandra”; repetau doar, în perioada vacanței, în cadrul unui contract de cumul la spectacolul **Patul lui Procust**. În baza aceluiași cumul, George Ivașcu avea și o scenă în **Șase personaje**... – de comun acord cu regizorul Alexandru Tocilescu, la care începuse să lucreze în **Mireasa mută**. De altfel, înțelegerea existentă – pe care am respectat-o până în ultimul moment – l-a făcut să nu lipsească niciodată de la Comedie. În faza finală, înainte de premieră, am obținut acceptul lui Toca pentru ca George să participe la două „generale”; din nefericire, însă, nu a putut veni, întrucât tatăl său

a fost transportat de urgență la spital și a trebuit să-l însoțească. Ambii interpreți așteptau să colaborăm din nou la Teatrul de Comedie. Urma să montez o piesă de Goldoni. Demisiile lor au survenit în urma aceleia intempestive și inutile a d-lui Vladimir Găitan, ca rezultat al unei altercații cu dumnealui. Au plecat pentru că s-au simțit umiliți – deci plecarea lor n-a avut nici o legătură cu mine.

Soluția cumulului, a colaborărilor e firească, fiind practică în toate teatrele din București. Sunt uluită de comportamentul d-lui Găitan care, de fapt, a provocat acest fals conflict.

GEORGE IVAȘCU: „Directorul, ca un comandant de navă”

– **Ce înseamnă pentru dumneavoastră un director de teatru?**

– Un director e în primul rând un strateg; sau un comandant de navă. El trebuie să gândească politica repertorială, să pregătească „bătăliile”. Pentru asta îi trebuie sânge rece, nervi de oțel și conștiința statutului de om care e nevoit să rezolve problemele ce se ivesc într-un teatru.

Actorii, fiind niște instrumentiști ai sufletului, reprezintă o categorie specială de ființe umane, cu o încărcătură mai mare de vulnerabilitate, dar și de orgoliu. Un director ar trebui să pornească tocmai de la această premisă. E îngrozitor de dificil, iar eu unul nu mi-aș asuma un asemenea rol; nu cred că aș face față. De aceea, acord circumstanțe atenuante cuiva care a avut curajul să se bage într-o asemenea „încercătură”. Totuși, în momentul în care ai intrat în acest război al nervilor, ești dator să-ți asumi toate riscurile.

– **Dar dacă ar fi vorba despre Teatrul de Comedie, ce ați putea spune?**

– Nu am așteptat niciodată nimic de la nimeni. Nu-mi doresc decât să fiu lăsat să lucrez. Dacă acest lucru nu se întâmplă, singura mea formă de apărare este să încerc să-mi găsesc un loc unde să continui să caut în mine, pentru profesia aceasta căreia m-am dăruit.

Dl. Vladimir Găitan, un priceput manager și un om plin de bune intenții, a căzut pradă structurii sale de actor – amestec de vulnerabilitate și orgoliu –, ce l-a determinat să joace jocul demisiei, fapt care, din păcate, a atras pierderea credibilității sale ca director. Ce te faci când un comandant de navă se plânge de fiecare dată că e furtună și, la o adică, e primul care părăsește vasul? Te mai poți simți în siguranță tu, ca om din echipaj? Cred că acest histrionism al său este singurul lucru care a creat neînțelegerea dintre noi. Din punctul meu de vedere, nu e un conflict; rămân la termenul de **neînțelegere**. Povestea e foarte scurtă. Mi s-a aprobat angajarea prin cumul la Teatrul „Bulandra” – deci, mai mult decât o colaborare –, fapt ce mi-a creat obligații profesionale și față de această instituție: un program de spectacole și de repetiții acolo. Mi se pare total nemotivat ceea ce s-a întâmplat ulterior: mi-a fost interzisă prezența la repetițiile și la premiera care erau în lucru. Pentru a-mi respecta angajamentul făcut și a nu mă descalifica profesional, am fost pus în situația de a opta între cele două teatre. Am ales „Bulandra”. Cred că fiecare om este stăpân pe destinul său, astfel încât nu vād de ce ar avea cineva ceva să-mi reproșeze. Nici eu nu am căutat vină nimănui, ci am încercat să fac față situației în care am fost pus. Am continuat să joc în

© Scenă din *Transport de femei* de Steeve Gooch (regia: Petre Boker)

spectacolele Teatrului de Comedie pentru că este trupa în care „m-am născut” și la care țin foarte mult. Cu toate suferințele și coborîșurile, inerente chiar și într-o familie, echipa e minunată. Dacă situația creată nu ar fi devenit imposibil de soluționat altfel, nu aș fi ajuns nicidecum să-mi dau demisia.

CRENGUȚA MANEA: „Nu am putut fi de acord cu amestecul competențelor...”

– E neplăcut să recunoști, chiar și față de tine, cu atât mai incomod „la rampă”, că ți-ai dorit să faci o profesie, aceea de secretar literar, despre care oricine din teatru știe mai mult, mult mai mult decât tine. Ca teatrolog, credeai că ești pregătit să faci față. Dar tragi cu putere aer în piept și o iei de la zero... De câte ori? Nu știi.

E drept că mi-am început colaborarea la Teatrul de Comedie într-o perioadă care s-a dovedit minată de tensiuni și acumulări de conflicte, cărora cu greu li se poate face față. Că m-a surprins – și lucrul cu care nu am putut fi de acord – este amestecul competențelor, conform devizei „las’ că merge și așa”. În organizarea conferințelor de presă, în mediatizarea spectacolelor, în propunerile repertoriale, până și într-o serie de aspecte legate de redactarea caietului-program la **Mireasa mută**, deciziile mele se amestecau cu cele ale directorului adjunct, di. Florin Necula. Intervențiile domniei-sale erau de

bună-credință – e posibil –, dar... și drumul spre iad e pavat cu intenții bune. Consider că veleitarismul este inoperant, chiar dacă e dublat de entuziasm bine-intenționat. Și e trist când constăți că se plătesc polițe, cu trivialitate și înverșunare. Uităm, cu iresponsabilitate, că în spațiul teatrului ar trebui să-și găsească loc și generozitatea.

În fond, nu cred că un teatru poate căpăta identitate și iradia forță artistică atunci când e condus prin demisii succesive și interimate asigurate cu avânt „de brigadier”: „Hei rup, hei rup, ... bum!”. Să mai răsună valea și astăzi?!

IARINA D'EMIAN: „Trebuie să înveți să pierzi...”

– **Ce puteți spune despre „starea de fapt” a Teatrului de Comedie?**

– Așteptăm un nou director. Va fi un concurs. De acum încolo, toți directorii de teatru vor trebui să ocupe această funcție doar astfel.

– **Și credeți că va fi elocvent concursul?**

– Nu întotdeauna, cu siguranță.

– **Cum ar trebui să fie un director ideal?**

– Ideal nu există! Poate că nici actorii nu știu exact ce doresc. Poate că fiecare dintre noi își imaginează că ar putea face foarte bine un lucru, dar nu știe cum... Poate că noțiunea de director nu este încă foarte clară... Au fost directori-dramaturgi, au fost directori-actori, au fost directori-regizori, au fost

directori... fără o profesie care să aparțină neapărat teatrului. Eu cred că un director trebuie ales după criterii de valoare; și să fie, neapărat, cineva care iubește teatrul. Actorii, așa cum sunt – buni, răi, talentați, pasionali, contradictorii –, merită mai multă dragoste. De aceea cred că una dintre calitățile conducătorului de teatru trebuie să fie afecțiunea. Animatorul nu trebuie să-l considere pe actori subalternii săi. Trebuie să existe un respect reciproc manifestat în primul rând prin lipsa vulgarității în gândire. Destinele artiștilor trebuie dirijate cu dorința permanentă de a-i înțelege. Sigur că este greu! Trebuie să ai, însă, puterea de a crea o atmosferă de liniște și de bine, fără de care teatrul nu poate exista.

– **Ați avut parte, de-a lungul carierei, de un asemenea director care să ofere un climat propice, lipsit de tensiuni?**

– N-am avut. Am fost prea puțin iubită, dar am luptat și am rezistat. Sunt mândră de faptul că mi-am făcut profesia bine, cu dăruire, iubindu-mi și lacrimile, și rolurile mici, și rolurile mari. Sigur că a fost și mai bine, și mai rău. În primii ani de existență ai Teatrului de Comedie, se aflau aici oameni pe care nu-i pot uita; ei erau bătrânii teatrului, eu eram copil. Se numeau Nicolae Gărdescu, Florin Scărlătescu, Mircea Balaban. Am învățat mult de la ei. De un climat deosebit, însă, n-am avut parte. Nici directori perfecți nu au prea existat. La început a fost Radu Beligan, un mare animator. Inteligența și cultura sa deosebită l-au ajutat să definească profilul teatrului. Dar a plecat îndată ce i s-a oferit direcția Teatrului Național. A mai fost Silviu Stănculescu, și nu pot uita că a excelat printr-o modestie înăscută, nu făcută. În rest, nu vreau să-mi mai aduc aminte de nimeni.

– **Cât de grav a fost afectat Teatrul de Comedie de migrarea unor tineri actori spre Teatrul „Bulandra“?**

– Ei joacă în continuare în spectacolele noastre, așa că, deocamdată, nu le simțim lipsa. Nu e simplu nici pentru ei, nici pentru teatrele în care joacă. E foarte complicat să programezi spectacolele. Pe de altă parte, ei, fiind foarte tineri, merg cu sufletul deschis acolo unde sunt chemați și nu-și dau seama că asta îi obosește, îi uzează... Nu știu încă să refuze. Colaborări e firesc să existe; ele trebuie, însă, puse într-o ordine. Mi-aș dori

ca ei să se întoarcă, fiindcă nu e ușor să faci o trupă luând-o mereu de la început.

– **Ce rol au jucat repetatele demisii ale directorului Vladimir Găitan în destinul Teatrului de Comedie?**

– N-aș vrea să vorbesc despre asta. Totuși, consider că, înainte de a-ți da demisia, trebuie să reflectezi îndelung, să te iei în serios și să înțelegi că strigătul tău de alarmă va avea efectul dorit numai dacă respecti hotărârea pe care ai luat-o. Atâtea demisii nu pot decât să te discrediteze și să te facă să pierzi încrederea oamenilor care te-au susținut. În viață trebuie să înveți și să pierzi!

ADINA POPESCU:

„A ști să fii director e un har“

– **Ce părere aveți în legătură cu raportul director-angajat într-un teatru?**

– Nici un director nu poate să te lipsească de valoarea, talentul și experiența acumulată, în pofida oricăror, să spunem, posibile șicane. Deci nu poate fi vorba despre o relație de strictă dependență sau de conflict.

Pentru a conduce un teatru e nevoie de foarte multă fermitate, deoarece în acest mediu ai de a face cu niște entități mai speciale: actorii. În plus, cred că e necesar ca liderul să fie un „știutor de teatru“, să creeze un climat special în locul pe care îl are în grijă. Spre pildă, teatrul din Piatra-Neamț a beneficiat foarte mulți ani de atmosfera instaurată de directorul Ion Coman – un om fără studii de specialitate, dar care era ceea ce se cheamă un „geambaș“ perfect. Pot da și alte exemple de măiestrie managerială: Emil Boroghina de la Teatrul Național din Craiova sau Maxim Crișan de la „Nottara“. A ști să fii director e un har. Un lucru e cert: nu poți niciodată să-i mulțumești pe toți.

– **Cum ați descrie situația Teatrului de Comedie din acest punct de vedere?**

– Vreau să cred că opinia mea este obiectivă, întrucât am privit mereu din umbră evenimentele: nu am participat, mai demult, la cabala împotriva lui Lucian Giurchescu și nu m-am raliat nici acum vreunei acțiuni împotriva lui Vladimir Găitan, care este colegul și prietenul nostru; a plecat dintre noi, se va întoarce între noi. El a încercat să salveze situația după plecarea

 Corneliu Vulpe și Mihai Bisericanu în Mireasa mută după Ben Jonson (regia: Alexandru Tocilescu)

lui Giurchescu, deci într-un moment de mare criză, când nimeni nu voia să-și asume o asemenea responsabilitate. Din păcate, a ajuns într-un punct care îl depășea. El singur recunoștea că nu mai face față. De vreme ce a înțeles, e firesc să vrea să se retragă dintr-o „afacere” pentru care nu are talent. El este actor și așa va rămâne. A încercat să facă multe lucruri bune. Unele chiar i-au reușit. Relele actuale, însă, nu i se datorează numai lui. Ele s-au născut cam în 1990, perpetuându-se, din diverse motive, până acum. Am privit, la timpul respectiv, cu încredere revenirea lui Giurchescu, mai ales că teatrul nostru îi datora atmosfera excelentă de lucru din anii '70. La întoarcerea lui m-a cucerit gândul că ar aduce aer proaspăt din Occident, dar și înțâia frază pe care a rostit-o: „Prima condiție a democrației e toleranța!”. Nefericirea a fost că el însuși a dat dovadă de cea mai mare intoleranță. Prin falsa lui superioritate, prea des afirmată, și din cauza faptului că nu avea un proiect cultural, o vedere de ansamblu asupra lucrurilor, a instituit o atmosferă de perfectă **lâncezeală**. De aici s-au născut multe neajunsuri: haos, tabere, conflicte. În acel moment de impas, Vladimir Găitan a apărut ca un mecena venit să refacă, să împace, să salveze. S-a demonstrat că nu este așa de ușor. Nu sunt suficiente dragostea, cinstea și bunele intenții. Într-un teatru trebuie, din nefericire, să știi să fii și dur, să știi când și cum să spui nu, să fii extrem de abil, un maestru al slalomului.

Nu pot gândi urât despre Vladimir Găitan, așa încât să afirm că puterea este o boală grea și că ar fi ajuns să-i placă jocul ei periculos. Îl cunosc de 30 de ani și nu cred că s-a lăsat prins în această capcană. E un om extraordinar, dar nu are talent de director. Oricum, el a plecat de la conducere, dar ce se întâmplă acum? Rămânem tot într-o stare de criză. Persoana care va veni va trebui să fie și un mentor, un animator; de data asta ne-ar trebui **chiar** o personalitate pentru a repune acest teatru în adevăratele sale drepturi.

Primul lucru de făcut este **o trupă**. Așa cum a existat aici în vremurile de glorie, cu vedete, succese și piese păstrate pe afiș peste zece ani. Faptul că au plecat atâția artiști excepționali, împătimiti de teatru, e odios. Se simte lipsa acelor contaminați de microbul său: Șerban Ionescu, Șerban Cella, Marian Rălea, Alexandru Darie. Nu spun că noii veniți nu sunt buni. Dar sunt cruzi – până vor deveni vedete, va mai dura...

SILVIU STĂNCULESCU: „A nu refuza o șansă...”

– În vremea din urmă, și nu vreau să spun un an, doi, patru, cinci..., Teatrul de Comedie s-a îndepărtat de publicul său prin lipsa unor spectacole, prin lipsa unei ritmicități în creație. Noi avem o trupă mică și o singură sală. Practic, s-a dovedit de-a lungul deceniilor că într-o stagiune nu se pot pune mai mult de două sau trei spectacole, mai ales când unele dintre ele nu sunt ușoare. Fie precizat că teatrul nostru nu se află pe marile bulevarde ale Capitalei (asta nu înseamnă că minimalizez succesele teatrelor amplasate avantajos în centrul Bucureștiului). În acest context, sigur că amânarea sau înlocuirea unor spectacole cu altele – din varii motive – îndepărtează publicul.

Au fost tulburări imediat după 1989. Lucian Giurchescu a venit cu ideea de a juca din plin ceea ce nu putusem monta înainte. Fu nu cred că putem pune în scenă orice piesă; trebuie gândit un repertoriu ofertant și pentru regizor, și pentru actori, și pentru scenografi, și, evident, pentru spectatori.

După o vreme, conducerea teatrului a fost preluată de colegul nostru Vladimir Găitan. A avut un început bun, chiar foarte bun. Deși fuseseră dispute serioase la numirea sa, nu a avut manifestări „revanșarde”, nu a recurs la represalii împotriva celor ce l-au contestat. A venit cu un program interesant, care se adresa unor regizori importanți din generații diferite, aceștia urmând să monteze texte generoase. N-a înțeles, însă, că în ultimul timp se dă o mult mai mare posibilitate de circulație creatorilor, astfel că nu s-au mai putut alcătui distribuții bazate numai pe trupa proprie; au fost invitați din afară actori foarte buni, fapt ce a dus la o dependență față de cei care jucau și în alte trupe, în privința creării unui program de lucru. Pe de altă parte, e greu să-i recomanzi (nici vorbă să-i impui) unui tânăr actor foarte dotat să refuze o șansă pe care i-o oferă un teatru ori un regizor. Câțiva dintre colegii noștri au fost invitați, în acest context, de către alte teatre și ei chiar au plecat. Dificil de programat spectacolele în aceste condiții!

Toate aceste întâmplări au creat un disconfort care nu a mai permis finalizarea proiectului directorial propus de Vladimir Găitan. El este un tip tumultuos, coleric. N-a mai avut răbdare. Și-a dat prima demisie. Noi l-am rugat să revină asupra acestei hotărâri, să aibă înțelegere... A mai urmat o demisie, apoi alta... Acestea, tot repetându-se, nu au dus la nimic bun, nici pentru el, nici pentru instituție. Trebuia să ne urmărim firul cu acele proiecte deja pornite spre rampa de lansare... Trupa a pierdut parte din forța tânără. Sigur că întotdeauna va exista un miraj al instituțiilor cu „aură” și este o părere confirmată în ani că Teatrul „Bulandra”, fost Municipal, fost Compania Sturza-Maximilian-Storin-Bulandra-Manolescu, a constituit cea mai bună trupă a Bucureștiului. Și nu are de ce să nu redevină. Dar acolo s-au dus și destui actori atrași, în vremea din urmă, de ceea ce înseamnă creatorul care poate să le folosească cel mai bine resursele și cu care s-au familiarizat deja. Este vorba de Cătălina Buzoianu. Desigur, această circulație a actorilor dăunează ritmicității în muncă a unui teatru, dar nici nu pot să spun liniștit că fixitatea unei trupe ar fi salvatoare!

ALEXANDRU TOCILESCU: „Poziția unui promotor cultural”

– Credeți că un director de teatru ar putea, în această perioadă de confuzie, asigura un climat propice desfășurării unei activități culturale de valoare?

– Nu-mi dau seama. Nu știu. Nu-nțeleg foarte bine care este rolul unui conducător al unei instituții teatrale. Probabil că el ar trebui să planifice repetițiile spectacolelor, ieșirea premierelor, linia repertorială a teatrului, colaboratorii... Or, astăzi mai ales, un director trebuie să alerge după bani, după sponsori, să realizeze lucruri pe care, sigur, Zaharia Stancu nu le-ar fi făcut pentru Național, cândva, și pe care, cred, nici Fănuș Neagu nu le face astăzi. Poziția unui director într-un teatru important trebuie să fie aceea a unui promotor cultural. Restul sunt fleacuri.

februarie–martie 1996

**MĂDĂLINA TULINESCU
MARINELA ȚEPUȘ**

N. Red. După consumarea acestei anchete, realizată într-o perioadă de intermitență, Teatrul de Comedie a redobândit, prin concurs, un nou director, în persoana teatrologului Dan Vasiliu.